

УДК 378.017:687.016

Олена Шкворець,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри технологічної освіти
та побутового обслуговування факультету
технологій та сфери обслуговування
Херсонського державного університету

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОЕКТУВАННЯ ОДЯГУ

У статті розглядаються дидактичні особливості шляхів покращення професійної підготовки майбутніх учителів технологій до моделювання і проектування одягу за умови впровадження в навчальний процес розроблених авторських програм для студентів спеціалізації конструювання і моделювання одягу з урахуванням запровадження сучасних інноваційних технологій у ВНЗ та вимог освітньої галузі «Технологія».

Ключові слова: *учитель технологій, проектно-художня діяльність, моделювання і проектування одягу.*

В статье рассматриваются дидактические особенности путей улучшения профессиональной подготовки будущих учителей технологий к моделированию и конструированию одежды при условии внедрения в учебный процесс разработанных авторских программ для студентов специализации конструирование и моделирование одежды с учетом использования современных инновационных технологий в ВУЗе и условий образовательной сферы «Технологии».

Ключевые слова: *учитель технологий, проектно-художественная деятельность, моделирование и проектирование одежды.*

The article examines the didactic peculiarities of the ways of improving the professional training of the future teachers of technology in modeling and designing of garments under the condition of introduction in educational process worked out author's programs for the students of modeling and designing specialization, taking into consideration introduction of modern innovative technologies in higher educational establishments and the standards of scientific sphere such as «Technology».

Key words: *teacher of technologies, project-artistic activity, design and planning of clothes.*

Побудова національної системи освіти в Україні передбачає новий перехід до професійної підготовки майбутніх педагогічних кадрів, спрямований на подолання кризи в освіті, яка виявляється, передусім, у невідповідності знань студентів суспільним потребам і світовим стандартам, у знеціненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності. Основними критеріями роботи вищого навчального закладу є рівень підготовленості випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, що зумовлює вести пошук ефективних методологічних шляхів навчання [4].

Питанням шляхів удосконалення навчального процесу вищої школи та покращення професійної компетентності підготовки майбутніх учителів технологій присвячено багато наукових здобутків сучасних науковців: К. Сидоренко, В. Титаренко, В. Стещенко, Л. Оршанського, М. Коберника, Г. Терещука, Л. Тархан, О. Коваленко, О. Плуток та ін.

Мета статті – проаналізувати проблеми дидактичних особливостей підготовки майбутніх учителів технологій до моделювання та проектування одягу, та шляхи її вирішення через розробку програмного змісту та структури спеціальних дисциплін відповідного напрямку з метою якісного покращення фахової підготовки майбутніх фахівців.

Принциповий підхід до розкриття змісту основних положень Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» та нової структури трудової підготовки у загальноосвітніх навчальних закладах, запровадження профілізації у старших класах загальноосвітніх навчальних закладів зумовлюють необхідність оперативно вжити заходів щодо вироблення нової методології фахової підготовки майбутніх вчителів технологій та створення відповідного навчально-методичного забезпечення, навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Нові тенденції оновлення змісту й методики трудового навчання та технології, проблеми розвитку творчого потенціалу особистості, як учнів так і викладачів, вимагають суттєвих змін щодо професійної підготовки майбутніх вчителів технологій, у тому числі й до моделювання і проектування одягу.

Зміст навчального матеріалу окремих модулів, розділів і тем шкільної програми з трудового навчання та технологій спрямований на впровадження в навчальний процес нових педагогічних технологій. Проте, як показує наш досвід, нестандартний підхід до проведення уроків недостатньо застосовується на практиці, а їх проведення потребує високого рівня професійної компетентності вчителя.

Створення умов для усвідомлення студентом нового соціально-фахового статусу, себе, як майбутнього вчителя технологій, вже на першому курсі, сприяє його професійній активності, поступовому оволодінню фаховими цінностями.

В сучасних умовах вищої освіти стратегічним напрямком

інтенсифікації й активізації особистісного навчання має стати створення дидактичних і психологічних умов для свідомого навчання, включення в цей процес студентів не тільки на рівні інтелектуальної, але й соціальної та особистісної активності.

Дидактичний принцип активності особистості в навчанні й професійному самовизначенні обумовлює систему вимог до навчальної діяльності студента й педагогічної діяльності викладача в єдиному навчальному процесі. Співвідношення зовнішніх та внутрішніх факторів, потреб і мотивів визначають вибір змісту виховання, конкретних форм і методів навчання, умови організації всього процесу формування активного, творчого, професійно підготовленого фахівця.

Серед найбільш прийнятних для вищої школи, на наш погляд, можна назвати такі системи, теорії, концепції, технології і моделі освіти: теорія проблемного навчання, теорія змістового узагальнення, програмоване навчання, теорія оптимізації навчання, теорія розв'язування винахідницьких задач, технологія навчання як дослідження, технологія формування творчої особистості, проектна технологія, технологія організації колективного навчання і творчої діяльності, кейс-технології, ділові ігри, комп'ютерні інформаційні технології та інші [2; 3; 6].

Як відомо, кожен навчальний предмет циклу професійної та практичної (професійно-орієнтованої) підготовки (ПП) виконує свою функцію у формуванні системи знань зі спеціалізації конструювання та моделювання одягу і містить відповідні компоненти наукових знань про загальні об'єкти вивчення. Для даних дисциплін такими об'єктами є швейні вироби з урахуванням проектно-художнього підходу та технологічної діяльності.

З метою покращення організації навчального процесу та усунення недоліків в процесі визначення дидактичних умов фахової підготовки майбутніх вчителів технологій до моделювання та проектування одягу нами розроблено та впроваджено в навчальний процес авторські програми та методичні комплекси відповідних дисциплін, які міжпредметно пов'язані.

В розроблених програмах дисциплін нами розкрито навчальний зміст модулів, де визначається система наукових знань, світоглядних і морально-етичних ідей, практичних умінь і навичок, якими необхідно володіти майбутнім учителям технологій. У рамках кожного модуля студент завжди має справу як із предметними знаннями, так і з видами творчої діяльності, пов'язаними з одержанням і використанням цих знань. Відповідно контроль з модулю може бути змістовним, діяльнісним або змістовно-діяльнісним (вивчення матеріалу, виконання експерименту, рішення творчих задач, розробка творчих проектів).

Дисципліна «Основи проектування одягу» вивчається студентами 1–3 курсів і з перших курсів навчання спрямовує їх на професійне

ставлення до власної проектно-художньої та професійної діяльності, та відіграє значне місце в навчальному процесі підготовчого етапу до засвоєння професійно спрямованих дисциплін: «Технічне моделювання та художнє оформлення одягу», «Конструювання швейних виробів», «Технологія швейного виробництва», «Матеріалознавство швейного виробництва», «Комп'ютерний дизайн конструювання і моделювання одягу» та інших дисциплін спеціалізації конструювання і моделювання одягу.

Сучасний, модний за формою одяг не може бути створений без знання сутності модних сучасних тенденцій та сутності їх розвитку. Отже, для того, щоб розробити та виготовити сучасний швейний виріб, студентам необхідно володіти певними знаннями з вище перелічених дисциплін і вміти їх своєчасно синтезувати в необхідному напрямку під час пошуку та рішення творчих ідей в процесі розробки нових моделей одягу.

Відповідно до вимог проектно-художньої та технологічної діяльності дисципліна «Основи проектування одягу» з першого курсу знайомить студентів з основними поняттями дизайну одягу та особливостями моделювання та проектування одягу, враховуючи структуру й функції моди та закономірності її розвитку; формує у майбутніх учителів технологій початкові знання про історичний та сучасний розвиток костюму; розвиває початкові знання та вміння з основ костюмографічного та образотворчого мистецтва, що сприяє розвитку вмінь та навичок виконання ескізних розробок жіночих, чоловічих та дитячих моделей одягу різного призначення; надає початкові знання та вміння щодо збирання та аналізу інформаційних відомостей історичних та сучасних особливостей розвитку костюму; сприяє розвитку самостійного пошуку виконання операцій аналізу та синтезу різних творчих джерел з метою розробки художнього образу майбутнього костюму; вмінню винаходити різноманітні пропозиції до проектування одягу за обраним іміджем з урахуванням початкових знань щодо закономірностей композиційного формоутворення одягу в проектно-художній діяльності. Зміст кожного модуля програми «Основи проектування одягу» складається з теоретичного та практичного компонентів і налічує п'ять змістових навчальних модулів.

На першому етапі є доцільним приділити увагу питанням, які розглядають одяг як об'єкт дизайну та проектування і моделювання у дизайні. Дизайн як проектна діяльність, яка пов'язана з культурою нового типу – проектною культурою, що об'єднала науково-технічну і гуманітарну культури. Основні елементи дизайн-діяльності: суб'єкт дизайн-діяльності – дизайнер і споживач; об'єкт дизайн-діяльності – дизайн-проект і дизайн-продукт; середовище – різні системи діяльності, основні функції дизайн-моделі.

На нашу думку, саме такий зміст відомостей допомагає студентам усвідомити особливості дизайнерської діяльності під час роботи над створенням нового образу моделей одягу й спрямовує їх на свідоме фахове ставлення до майбутньої професійної діяльності – вчителів технологій.

Вагомим етапом покращення та розвитку костюмографічних знань та вмінь в проектно-художній діяльності майбутніх учителів технологій є другий змістовий модуль дисципліни за темою «Спеціальне моделювання».

Змістовий компонент практичного модуля надає можливість студентам поступово засвоювати основні особливості образотворчого мистецтва: малювання різними техніками, виконання зображення простих та складних геометричних тіл в залежності від їх освітлення, вміння швидко розмічати та малювати схеми жіночої, чоловічої та дитячої постаті, виконувати ескізні розробки одягу різних асортиментних груп та ін.

Більшості студентів низький рівень образотворчої підготовки заважає виконувати якісні ескізні роботи. З метою засвоєння та використання на практиці початкових знань композиційного формоутворення одягу на всіх етапах проектно-художньої діяльності студентам рекомендується виконувати та збирати особисті ескізні нароби, вчитись складати кольорову палітру майбутньої моделі одягу, відшукувати нові форми одягу за допомогою техніки колаж [5].

З метою підвищення естетичних якостей творчого фахівця, розвитку широкого кругозору та високої культури особистості програмою дисципліни розроблено наступний змістовий модуль за темою «Історія художнього оформлення світового та національного одягу», який розкриває теми, пов'язані з костюмом, як предметом прикладного мистецтва, в якому об'єднані матеріально-практичні і художньо-естетичні цінності.

Вивчаючи великі художні стилі різних епох, динаміку еволюції художніх стилів, яка пов'язана з рівнем розвитку культури, політичним і соціально-економічним розвитком, ступенем взаємодії української культури з культурою інших країн, студенти розширюють свій світогляд та вчать аналізувати естетичну культуру соціуму, в якому вони мешкають.

Теоретичний компонент модуля передбачає проведення аналізу історичного розвитку костюма від епохи стародавнього світу до модних тенденцій сучасних дизайнерів. Наприклад, після послідовного засвоєння теоретичного матеріалу студенти на практичних заняттях виконують ескізну проробку та аналіз жіночого та чоловічого одягу кожного історичного стилю. З метою успішного засвоєння великої кількості складного матеріалу за обмежений час, студенти виконують ряд творчих практичних робіт, а саме: розробляють та виготовляють колажі костюмів різних стилів, самостійно виготовляють модель будь-якої обраної історичної епохи в масштабі 1 : 2, або група студентів виконує розробку

моделі історичного костюму та виготовляє його в натуральну величину.

Наступний змістовий модуль «Особливості формоутворення моделей одягу за різним іміджем».

Змістовий модуль передбачає засвоєння таких понять, як «імідж» і його зв'язок зі стильовими напрямками одягу в сучасній моді. Зв'язок стильового напрямку одягу з психологічним та рольовим використанням його людиною.

Наприклад, вивчення тем, пов'язаних з вимогами до асортименту одягу людини з різним іміджем та ескізна розробка моделей одягу до кожного іміджу допомагають студентам зрозуміти, яким чином одяг може впливати на соціальний та психологічний стан особистості, в тому числі, і себе самого в існуючому соціумі [1; 5].

Даний модуль передбачає виконання комплексу творчих завдань, а саме: розробку ескізів моделей жіночого та чоловічого одягу різного асортименту та призначення з урахуванням основних вимог до романтичного, спортивного та «яскравого» іміджу; виконання ескізування моделей одягу та гардеробу адресного призначення, наприклад, для своїх друзів, для образу людини з урахуванням її психологічного типу та запропонованого іміджу. Зміст тем даного змістового модуля дисципліни «Основи проектування одягу» дозволяє нам стверджувати про прямий міжпредметний зв'язок з дисципліною «Психологія», яка також вивчається на перших курсах вищих навчальних закладів.

Заключним змістовим модулем програми навчальної дисципліни «Основи проектування одягу» є виконання студентами розробки моделі одягу за обраним творчим джерелом. Реалізація даного практичного модуля передбачає організацію проектно-художньої діяльності студентів методом ігрового виробничого навчання у вигляді створення «Дизайн-студії».

Цей модуль має професійне спрямування, що дозволяє подолати протиріччя між навчальною та професійною діяльністю, надати студентам основи професійних знань, формувати ціннісно-сміслові сфери студента. Заняття, наближені за змістом до майбутньої діяльності, готують студентів до вирішення різноманітних педагогічних завдань, успішне розв'язання яких часто залежить від правильності оцінки ситуації та вибору оптимальної стратегії дії. Важливим етапом є демонстрація та презентація студентами творчих проектів та розроблених колекцій моделей одягу з самоаналізом їх позитивних та негативних рис, прогнозування можливих варіативних нових ідей. Підсумкові заняття проводяться наприкінці вивченого окремого модуля та розділу дисципліни. Мета підсумкового заняття – навчити студентів робити висновки та узагальнення, стверджувати особистісну естетичну позицію, виробити навички критеріальної оцінки за розроблені творчі проекти. Дані заняття вимагають специфічної організації, вони можуть проводитись у формі семінару,

диспуту, навчального діалогу, рольової гри, контрольного тестування, презентації творчого проекту, виконання графічної творчої роботи [6].

Обраний нами напрям тематики змістових модулів дисципліни «Основи проектування одягу» має логічне продовження в існуючій системі викладання дисциплін спеціалізації конструювання і моделювання одягу.

Таким чином, запропоновані дидактичні особливості проведення занять з напрямку моделювання та проектування одягу дають можливість комплексно вирішувати проблему підготовки студентів до проектно-художньої діяльності та значно покращати умови підвищення професійної компетентності майбутніх учителів технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ермалаева-Томина Л. Б. Психология художественного творчества : учебное пособие для вузов / Л. Б. Ермалаева-Томина. – М. : Академический Проект: Культура, 2005. – 304 с.
 2. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : навчально-методичний посібник / за заг. ред. О. М. Коберника, Г. В. Терещука. – Тернопіль – Умань, 2007. – 208 с.
 3. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических школах / Кларин М. В. – М. : Педагогика, 1995. – 108 с.
 4. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи : навч.-метод. посібник [для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрантів] / Мороз О. Г. – К. : НПУ, 2003. – 268 с.
 5. Тэтхем К. Дизайн в моде. Моделирование одежды. Принципы, практика, техника: подробное руководство для дизайнера одежды / Кэролайн Тэтхем, Джулиан Симен ; [пер. с англ. О. Ю. Змеевой]. – М. : РИПОЛ классик, 2006. – 144 с.
 6. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика – рычаг образования [Электронный ресурс] / Хуторской А. В. – Режим доступа : <http://eidos.ru/journal/2005/0910-19.htm>.
-